

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/110/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8318202050
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2020:8318202050.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobkyne: T. V., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v L. č. XX, právne zastúpenej JUDr. Tatianou Vorobelovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach na ul. Bajzovej č. 2, proti žalovanému: Y. L., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcemu v O. na ul. A. U. č. 5, právne zastúpenému JUDr. Martinom Kirňakom, advokátom, so sídlom v Prešove na ul. Vajanského č. 43, o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 27.06.2019, č. k. 9C/25/2018-120 takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.
Žalovanému sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom zamietol žalobu o určenie, že žalobkyňa je vlastníčkou nehnuteľnosti zapísanej na LV. č. XX katastrálneho územia L. ako rodinný dom, súpisné číslo XX, postavený na parcele č. XXX/X-zastavaná plocha o výmere 422 m² a parcely č. XXX/XX-záhrada o výmere 548 m². Žalovanému priznal voči žalobkyni právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že žalobkyňa sa domáhala určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktorých výlučným vlastníkom je žalovaný, a to preto, lebo darovaciu zmluvu, ktorú uzatvoril žalovaný so svojou manželkou, ale aj darovaciu zmluvu, ktorú uzatvorila žalobkyňa s manželkou žalovaného, teda so svojou dcérou, považovala za právne úkony, ktoré sú v zmysle ust. § 39 Občianskeho zákonníka v rozpore s dobrými mravmi. Rozpor s dobrými mravmi žalobkyňa odôvodnila tým, že dcéra T. L. napriek tomu, že prijala dar a sľúbila žalobkyni, že sa o ňu postará pri akejkoľvek životnej situácii, správala sa v rozpore s tým, čo sľúbila pred uzavretím zmluvy a aby sa vyhla vráteniu daru, previedla vlastníctvo k nehnuteľnostiam na žalovaného. V danej veci bolo preto potrebné vyviesť sa s otázkami, či bol preukázaný naliehavý právny záujem na určenie vlastníckeho práva a či zmluva uzatvorená medzi žalobkyňou a dcérou T. L. zo dňa 23.07.2004 je právny úkon v rozpore s dobrými mravmi.

3. Účelom podmienky existencie naliehavého právneho záujmu je zabrániť vyvolávaniu zbytočných sporov bez praktického významu pre ich účastníkov. Určovacia žaloba predovšetkým prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pričom k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určovací rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný.

4. V judikatúre je takisto ustálené, že žalobca má vo všeobecnosti naliehavý právny záujem na určovacej žalobe, ktorou sa domáha určenia svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ak nie je zapísaný v

katastri nehnuteľností ako jej vlastník. Rozhodnutím súdu v konaní na základe takejto žaloby sa môže zosúladiť faktický stav so stavom právnym. Súd je toho názoru, že žalobkyňa naliehavý právny záujem na určenie vlastníckeho práva preukázala, pretože v katastri nehnuteľnosti je zapísaná ako vlastníka žalovaný. Jej postavenie ako domnejšej vlastníčky nehnuteľnosti je týmto neisté, avšak preukázanie naliehavého právneho záujmu nemusí znamenať aj úspech v spore.

5. Zákon umožňuje vlastníkovi rozhodnúť o svojom majetku prípadne aj formou darovania. Ide o právny úkon v súlade so zákonom, aj keď sa takto vlastník zbavuje svojho majetku. Darovacou zmluvou darca prenecháva alebo sľubuje bezplatne prenechať obdarovanému určitý majetkový prospech bez toho, že by mal na to právnu povinnosť a obdarovaný tento dar alebo sľub prijíma. Darovacia zmluva vzniká súhlasným prejavom vôle darcu a obdarovaného. Základnými znakmi darovacej zmluvy sú teda predmet daru, bezplatnosť a dobrovoľnosť. Pojmový znak darovacej zmluvy - bezplatnosť je splnený vtedy, ak obdarovanému nevzniká nijaká právna povinnosť poskytnúť za dar majetkovú hodnotu, t. j. hodnotu vyjadriteľnú v peniazoch. Dobrovoľnosť znamená, že sa niečo poskytuje inému bez právnej povinnosti mu to poskytnúť. Darovacia zmluva je z majetkového hľadiska pre darcu jednostranne nevýhodná, lebo majetková výhoda poskytnutá obdarovanému nesie so sebou stratu majetkových pomerov darcu.

6. Podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka je neplatnosť právneho úkonu založená jeho nedovolenosťou, ktorá môže spočívať buď v tom, že právny úkon je v rozpore so zákonom alebo s dobrými mravmi. Právny úkon je v rozpore s dobrými mravmi, ak nezodpovedá mravným zásadám, prípadne kultúrnym a spoločenským normám, ktoré sú všeobecne prijímané v určitej spoločnosti a vytvárajú tak všeobecnú mienku o tom, čo je touto spoločnosťou akceptovateľné a považované za poctivé konanie. V rozpore s dobrými mravmi je právny úkon vtedy, keď odporuje takým pravidlám správania sa, ktoré nemajú povahu právnych noriem. Neplatnosťou právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi dal zákonodarca najavo, že môže nastať situácia, keď správanie podľa práva sleduje nemravné ciele alebo má nemravné dôsledky.

7. Darovacia zmluva medzi žalobkyňou a jej dcérou T. L. nie je právnym úkonom, ktorý by bol v rozpore s dobrými mravmi. V spoločnosti je bežnou a akceptovateľnou skutočnosťou, že dochádza k darovaniu, a to najmä ak zmluvné strany sú príbuznými v priamom rade, tak ako tomu bolo aj v tomto prípade. Dňa 23.07.2004 uzatvorila žalobkyňa darovaciu zmluvu, ktorou darovala nehnuteľnosti, ktorých bola výlučnou vlastníčkou, svojej dcére do jej výlučného vlastníctva. Zároveň sa dohodli na zriadení vecného bremena v prospech žalobkyne a v prospech jej už nebohého syna Y. spočívajúceho v práve doživotného bývania a užívania rodinného domu a pozemkov. Išlo bezpochyby o darovaciu zmluvu, čo jednak vyplýva z celého textu zmluvy, ale aj z prejavenej vôle, pretože žiadna zo strán nespochybnila, aby sa malo jednať o inú zmluvu. Medzi žalobkyňou a jej dcérou bola uzavretá riadna darovacia zmluva, ktorá mala všetky potrebné náležitosti, bola platná a účinná a na jej základe príslušný orgán vykonal zápis do katastra nehnuteľností. Právna zástupkyňa žalobkyne v záverečnom zhrnutí uviedla, že obsah darovacích zmlúv je v súlade so zákonom.

8. K dojednaniu zmluvných strán, v ktorom žalobkyňa vyjadrila požiadavku, aby jej dcéra zabezpečila primerané zabezpečenie v prípade potreby, v čase choroby a v starobe, s ktorým obdarovaná vyjadrila bezvýhradný súhlas, prvoinštančný súd dodal, že ide o zvyčajnú požiadavku rodiča k svojmu dieťaťu. Žalobkyňa tvrdila, že darovanie podmienila aj tým, že ju obdarovaná v starobe a v chorobe zaopatrí, avšak v dojednaní darovacej zmluvy v čl. II. predloženej notárskej zápisnice je vôľa darovať nehnuteľnosti obdarovanej T. L. vyjadrená jasne a bez akýchkoľvek podmienok a tiež bez akejkoľvek požiadavky na odplatu za darovanie. Z notárskej zápisnice vyplýva, že požiadavka žalobkyne je súčasťou dojednania darovacej zmluvy v článku III., ktorý je dohodou účastníkov tohto právneho úkonu o zriadení vecného bremena a teda táto požiadavka žalobkyne je v priamom súvisi práve s dohodou o zriadení vecného bremena, a teda okrem toho, že obdarovaná T. L. sa zaviazala strpieť doživotné bývanie a užívanie rodinného domu žalobkyňou, tiež súhlasila s požiadavkou žalobkyne zabezpečiť jej primerané zabezpečenie. Preto súd takúto požiadavku na zaopatrenie hodnotí oddelene od dojednania upravujúcich darovanie. Aj z článku IV. darovacej zmluvy vyplýva, že obdarovaná T. L. najprv dar od svojej matky s vďakou prijala a až následne vyjadrila súhlas s podmienkou vecného bremena a nakoniec aj s podmienkou zaopatrenia. Požiadavka zaopatrovania bola súčasťou dohody o zriadení vecného bremena ako osobný záväzok obdarovanej voči žalobkyňi.

9. Žalobkyňa tiež uviedla, že obdarovaná T. L. sa svojho záväzku zaopatriť žalobkyňu chcela zbaviť, pretože takýto záväzok sa v darovacej zmluve medzi ňou a jej manželom už nenachádzal. Tieto tvrdenia neboli vykonaným dokazovaním preukázané. Svedok P. V. sa k okolnostiam uzatvorenia darovacej zmluvy medzi žalobkyňou a obdarovanou T. L. vyjadroval veľmi stroho a aj to rozporuplne, keďže najprv uviedol, že všetci traja súrodenci sa dohodli na tom, že kto doopatrúje mamu, tomu ostane aj dom v L. a následne uviedol, že tiež bola medzi súrodencami dohoda, že sestra im vyplatí po 150.000,- korún, pretože jej bol ponechaný dom. Je teda zjavný rozpor v tom, že T. L. za nadobudnutie domu v L. by bola zaťažená dvakrát, a to zaopatrením matky a aj finančným plnením v prospech ostatných súrodencov. V tejto súvislosti sa zdôraznilo, že žalobkyňa takéto skutkové tvrdenia ohľadne dohody o finančnom plnení v prospech ostatných súrodencov v žalobe a v zmene žaloby ani netvrdila, hoci ako to vyplynulo z čestného vyhlásenia H. Vovej, žalobkyňa znenie takejto dohody mala predniesť pri nejakej príležitosti. Záväzok obdarovanej na zaopatrienie ani nemohla vniesť do darovacej zmluvy zo dňa 25.08.2008, pretože išlo o záväzok osobný, teda o záväzok len medzi obdarovanou T. L. a žalobkyňou. Žalobkyňa túto svoju požiadavku adresovala výlučne svojej dcére T. L..

10. K tvrdeniu žalobkyne, že obdarovaná T. L. aby sa vyhla vráteniu daru, previedla vlastníctvo k nehnuteľnostiam na žalovaného bez vedomia žalobkyne, súd uviedol, že vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, aby žalobkyňa vyzývala obdarovanú T. L. na vrátenie daru pred 25.08.2008. Práve naopak, z rozsudku vydaného vo veci 7C175/2016 vyplýva, že žalobkyňa vyzvala obdarovanú T. L. a žalovaného na vrátenie daru výzvou zo dňa 29.07.2016. V tomto smere sa poukázalo na to, že vyhnutie sa vrátenia daru nemôže byť dôvodom, ktorý by zakladal neplatnosť právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi. V zmysle ust. § 630 Občianskeho zákonníka darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy. Toto výlučne právo darcu nezaničí ani v prípade, ak obdarovaný s predmetom daru už nedisponuje. Ak obdarovaný predmet daru po tom, čo sa stane jeho vlastníkom, scudzí pred doručením výzvy na vrátenie daru, nemožno spochybňovať účinnosť tohto prevodu z hľadiska oprávnenia obdarovaného, pretože v čase prevodu mu patrilo vlastnícke právo a tým aj právo nakladať s vecou (§123 Občianskeho zákonníka). Obdarovaný tak z dôvodov, ktoré neodporujú zákonu, nemôže splniť svoju povinnosť fyzicky odovzdať predmet daru darcovi a túto povinnosť nemá ani nový vlastník veci, čo však nemení na tom, že ak boli podmienky podľa ust. § 630 Občianskeho zákonníka splnené, vznikla okamihom doručenia výzvy na vrátenie daru obdarovanému povinnosť vrátiť dar. Obdarovaný získal bezplatne určitú majetkovú hodnotu, ktorú musí vrátiť pri splnení zákonných podmienok a ak tak nemôže urobiť odovzdaním konkrétneho predmetu daru, je povinný poskytnúť darcovi ekvivalent v podobe peňažného plnenia podľa zásad o bezdôvodnom obohatení.

11. Žalobkyňa tiež tvrdila, že správanie dcéry a žalovaného, ktoré popisovala v žalobe a v zmene žaloby a ktoré sa malo diať tak po uzatvorení darovacej zmluvy medzi ňou a jej dcérou (zrezanie stromov, neprijímanie pohrebných hostí, nezaujímame sa o zdravotný stav žalobkyne, zbúranie kachľovej pece) a tiež tak aj po uzatvorení zmluvy medzi jej dcérou a žalovaným (vyvíjanie psychického nátlaku, vulgárne nadávanie, regulovanie teploty v miestnostiach, obmedzovanie v pohybe, zakazovanie styku s vnúčatami), je takým správaním, ktoré pre jeho značnú intenzitu a sústavnosť možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov a teda je potreba napraviť narušené občiansko-právne vzťahy. V tomto smere sa poukázalo na čl. 5 Princípov Európskeho zmluvného práva, podľa ktorých sa do výkladu obsahu zmluvy berie v úvahu aj správanie strán po uzavretí zmluvy, dobrá viera a poctivosť. Súd sa s použitím Princípov Európskeho zmluvného práva, tak ako to navrhovala žalobkyňa, absolútne nestotožnil. V tomto smere sa stotožnil s argumentáciou žalovaného, ktorý poukazoval na znenie čl. 1 týchto Princípov, ktorý upravuje pôsobnosť, pričom z poznámok k tomuto článku vyplýva, že princípy nemajú silu národného, nadnárodného alebo medzinárodného práva a tieto sa aplikujú len vtedy, ak sa strany dohodli na ich začlenení. V ostatných prípadoch sa môžu, teda nemusia použiť, pričom v takých prípadoch sa predpokladá existencia cudzieho medzinárodného prvku v zmluvnom vzťahu (napríklad uzavretie zmluvy v cudzine, uzatvorenie zmluvy s cudzincom a s tým súvisiaca voľba právomoci, voľba rozhodného práva). V danom prípade použitie Princípov Európskeho zmluvného práva v darovacej zmluve uzatvorenej medzi žalobkyňou a T. L. nebolo dojednané, zmluva nebola uzatvorená v cudzine, predmet daru nebol v cudzine a ani účastníci tejto darovacej zmluvy nemali inú štátnu príslušnosť a ani obvyklý pobyt v cudzine. Na tieto Princípy Európskeho zmluvného práva preto súd prihliadať nemohol.

12. Teória občianskeho práva, ale aj súdna prax je toho názoru, že platnosť či neplatnosť právneho úkonu sa posudzuje so zreteľom na okolnosti daného prípadu v okamihu, keď k právnomu úkonu došlo.

Teda súd musí vychádzať z okolností, ktoré tu boli dané v čase, kedy bol právny úkon urobený, pretože sa vychádza z princípu právnej istoty a predvídateľnosti práva. Právny úkon, ktorý nebol v rozpore s dobrými mravmi, keď k nemu došlo, nemôže sa po zmene pomerov stať neplatným. Súd v tomto smere poukázal aj na názory vyjadrené Krajským súdom v Žiline v rozhodnutí sp. zn. 11Co/170/2017 zo dňa 17.10.2017, s ktorým sa súd v tejto veci stotožňuje a z ktorého vyplýva, že pokiaľ aj nastali skutočnosti po uzatvorení zmluvy, tieto nemôžu mať na platnosť právneho úkonu akýkoľvek vplyv, nakoľko nemôžu spravodlivo požadovať, aby sa subjekty právneho úkonu po jeho vzniku do budúcnosti zdržali konania, resp. nesprávali sa spôsobom, ktorý by mohol spätne navodiť dojem absolútnej neplatnosti právneho úkonu. Ak žalobkyňa je toho názoru, že sa jej dcéra voči nej správala, resp. správa takým spôsobom, ktorý považuje za hrubo porušujúci dobré mravy, žalobkyňa sa mohla a môže domáhať vrátenia daru v zmysle ust. § 630 Občianskeho zákonníka, ktorý predstavuje na čas po uzatvorení darovacej zmluvy akúsi sankciu pre obdarovaného, ktorý sa oproti všeobecnému očakávaniu opodstatnenému tým, že získal od darcu majetkovú hodnotu bezplatne, nespráva sa k nemu alebo k členom jeho rodiny v súlade so zásadami slušnosti a poctivosti, pričom jeho závadné správanie z hľadiska svojho rozsahu a intenzity hrubo porušuje dobré mravy.

13. Po vykonanom dokazovaní sa dospelo k záveru, že žalobkyňa neunesla svoje dôkazné bremeno a nepreukázala žiadne skutočnosti, ktoré by spôsobovali absolútnu neplatnosť darovacej zmluvy uzatvorenej medzi žalobkyňou a dcérou T. L. zo dňa 23.07.2004 pre rozpor s dobrými mravmi podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom k tomu, že súd ako prejudiciálnu otázku vyriešil, že darovacia zmluva medzi žalobkyňou a dcérou T. L. zo dňa 23.07.2004 nie je absolútne neplatná, je nadbytočné riešiť neplatnosť darovacej zmluvy uzatvorenej medzi obdarovanou T. L. a žalovaným dňa 25.08.2008, keďže týmto by sa vlastnícke právo žalobkyne obnoviť nemohlo. Aj z tohto dôvodu sa nejaví nevyhnutné vyhodnocovať tvrdenia žalobkyne ohľadne správania sa žalovaného voči nej a zaoberať sa tak aj výpoveďou svedka, ktorý sa vyjadroval k správaniu a osobe žalovaného voči jeho matke, keďže ani tieto skutočnosti nemôžu zvrátiť úvahu súdu, že darovacia zmluva uzatvorená medzi žalobkyňou a T. L. zo dňa 23.07.2004 nie je v rozpore s dobrými mravmi.

14. Vzhľadom na uvedené bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá.

15. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 CSP.

16. Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyňa. Navrhla rozsudok zmeniť tak, aby jej žalobe bolo v celom rozsahu vyhovené. Ako dôvod uviedla, že súd nesprávne posúdil otázku súladu právneho úkonu s dobrými mravmi, resp. otázku či právny úkon darovacia zmluva odporuje dobrým mravom. Z obsahu darovacej zmluvy z 25.08.2008 vyplýva, že obsahuje podstatné náležitosti zmluvy, úkon je urobený v predpísanej forme, darca T. L. ako prevodca bola oprávnená s predmetom zmluvy nakladať, prejavy vôle sú dostatočne určité a zrozumiteľné a zmluvná voľnosť a právo nakladať s nehnuteľnosťou obmedzené neboli. Pri posudzovaní týchto náležitostí právneho úkonu súd prvej inštancie dospel k záveru, že je treba uprednostniť výklad, ktorý vedie k platnosti právneho úkonu a nie naopak. V priebehu súdneho sporu žalobkyňa netvrdila, že predmet darovacej zmluvy je neurčitý alebo, že podľa obsahu ide o iný právny úkon. Aj právny úkon, ktorý zodpovedá zákonu, môže byť v rozpore s dobrými mravmi, ktoré nemajú povahu právnych noriem. V tomto rozmere došlo k nesprávnej interpretácii ust. § 39 Občianskeho zákonníka.

17. Za dobré mravy, ktoré poriadok Slovenskej republiky nedefinuje, je pritom možné považovať súhrn spoločenských, kultúrnych a právnych noriem, ktoré boli v historickom vývoji osvedčené určitou dávkou nemennosti, vystihujú podstatné historické tendencie, ktoré rešpektuje rozhodujúca časť spoločnosti a majú povahu noriem základných. Sú to teda určité základné všeobecne uznávané v spoločnosti panujúce morálne zásady ohľadne vzťahov a konania medzi ľuďmi. Rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi nemusí vyplývať iba z jeho obsahu, ako to nesprávne posudzoval súd prvej inštancie, ale tiež z celkového charakteru dojednania v zmysle zhrňujúceho zohľadnenia obsahu pohnútky a účelu, pričom sú dôležité okolnosti, za ktorých bol právny úkon uzatvorený. Neplatnosť pre rozpor s dobrými mravmi možno považovať za určitý posledný filter takých právnych úkonov, ktoré neodporujú síce žiadnemu výslovnému zákonnému zákazu, avšak napriek tomu celkový obsah a okolnosti, za ktorých boli urobené, uráža základnú elementárnu ľudskú slušnosť a ľudské ctenie. V písomnom stanovisku citovala Princípy Európskeho zmluvného práva, podľa ktorých sa do obsahu uzatvorenej zmluvy berie v úvahu dobrá viera, poctivosť, správanie strán po uzavretí zmluvy. V európskom zmluvnom práve patrí Princípom

Európskeho zmluvného práva kľúčové miesto, ich štúdium a hodnotenie má nepochybný význam a prínos tak pre právnu teóriu ako pre právnu prax. Mnohé z týchto princípov nachádzajú miesto v národných legislatívnych projektoch orientovaných na reformu zmluvného práva. Je pravda, že cieľom Princípov Európskeho zmluvného práva nebolo vytvoriť iba akúsi modelovú úpravu zmluvného práva slúžiacu ako vzor národným legislatívam, ale ich praktické využitie smeruje aj k aplikácii jednotlivých pravidiel na konkrétne zmluvné vzťahy. Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci 5Cdo64/2012 medzi dobré mravy ako všeobecne uznávané spoločensky uznávané zásady konania v právnom styku zaradil aj poctivosť a nezneužívanie výkonu práva. Či obsah právneho úkonu zodpovedal v čase jeho uzatvorenia dobrým mravom, možno zistiť z neskoršieho správania zmluvných strán, a preto ak žalobkyňa opisovala správanie žalovaného po uzatvorení darovacej zmluvy, mal súd prvej inštancie tieto skutočnosti vziať do úvahy a posúdiť tak, čo bolo účelom, motívom, pohnútkou oboch zmluvných strán uzatvárania darovacej zmluvy zo dňa 25.08.2008 pri dodržaní obsahu zmluvy.

18. Žalobkyňa v žalobe i v priebehu súdneho sporu tvrdila, že pred uzatvorením darovacej zmluvy jednala s dcérou T. L. o tom, že sa o ňu v chorobe a v starobe postará, že budú spolu bývať a len v takom prípade bude ochotná darovať nehnuteľnosti dcére. Tento právny úkon darovania podmienila zabezpečením svojej osoby dcérou na starobu a chorobu. Toto dojednanie pred darovacou zmluvou našlo svoj obraz v samotnej darovacej zmluve uzatvorenej dňa 23.07.2004, kedy doslova v darovacej zmluve dala požiadavku primeraného zaopatrenia v prípade potreby, v čase choroby a v starobe. Tento záväzok dcéra prijala, čo je z hľadiska posúdenia obsahu darovacej zmluvy právne významné.

19. Dcéra žalobkyne T. L. pripustila v písomnom vyjadrení i v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 21C18/2011, že po smrti jej brata Y., čo sa stalo v roku 2007, ju žalobkyňa obviňovala, že zavinila smrť brata, že jej nadávala a preto darovala nehnuteľnosti svojmu manželovi. Žalobkyňa tvrdí opak a svedeckou výpoveďou syna P.a V.a preukazuje, že hneď po uzatvorení darovacej zmluvy z roku 2004 sa dcéra žalobkyne a žalovaný začali k žalobkyni nevhodne správať. Aj H. V.ová, nevesta žalobkyne, v čestnom prehlásení z XX.XX.XXXX uviedla, že bola šokovaná správaním sa žalovaného. Tieto vyjadrenia považuje za vierohodné, korešpondujú s tvrdeniami žalobkyne v žalobe, pričom ide o príbuzných, ktorí sami uviedli, že sa o celej situácii rozprávali a preberali ju. Dcéra T. L. nekonala poctivo a čestne, nakoľko nebolo jej úmyslom zabezpečiť žalobkyni v starobe a chorobe zaopatrenie. Preto obsah darovacej zmluvy je v rozpore s dobrými mravmi a táto zmluva je absolútne neplatným právnym úkonom (§39 Občianskeho zákonníka).

20. K uzatvoreniu darovacej zmluvy dňa 25.08.2008 medzi dcérou žalobkyne a žalovaným došlo v čase, keď medzi žalobkyňou a dcérou T. L. vyvrcholili hádky a žalobkyni už bolo jasné, že sa dcéra o ňu v chorobe a v starobe starať nebude. Darovacia zmluva zo dňa 25.08.2008 bola účelová a uzatváraná s cieľom, aby sa dcéra T. L. jednak vyhla vráteniu daru a jednak aj plneniu záväzku zaopatrenia voči žalobkyni. Ak by T. L. darováciu zmluvu so žalovaným neuzavrela, vplyvom jej hrubého správania k žalobkyni závažným spôsobom porušujúcim dobré mravy, žalobkyňa by žiadala od dcéry vrátenie daru. V čase darovania nehnuteľnosti žalovanému, žalovaný vnímal celú situáciu, a teda vedel, že darovaním sa dcéra vyhne vráteniu daru i záväzku zaopatriť žalobkyňu v starobe a v chorobe, pretože, ak by tento záväzok nesplnila, bol by to dôvod na vrátenie daru.

21. Zásadám slušnosti, poctivosti, tolerancie, vzájomnej úcty a dôvery odporuje, aby žalobkyňa ako pôvodná vlastníčka nehnuteľností, ktoré spoločne s manželom nadobudla poctivou prácou počas života, sa ocitla bez majetku, finančných prostriedkov a bez pomoci v starobe a chorobe od rodinného príslušníka, ktorému za účelom opatery darovala celý svoj majetok. Inak povedané dobrým mravom odporuje, aby sa vlastníkom majetku stala osoba proti jej vôli, ktorá má nepriateľský vzťah ku nej a ktorá ju ponížuje, spôsobuje bolesť a nemieni jej vôbec pomôcť. Voči dcére konala poctivo a s dôverou očakávala, že i ona bude voči žalobkyni konať rovnako poctivo. Jej konanie i konanie žalovaného je nepoctivé, neférové, a teda odporujúce dobrým mravom. V dôsledku hrubého a neslušného správania k žalobkyni nielen zo strany dcéry, ale aj zo strany žalovaného, sa žalobkyni zhoršil zdravotný stav, čo preukazovala zdravotnými potvrdeniami založenými do súdneho spisu.

22. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobkyne nie je opodstatnené.

23. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

24. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku je potrebné poukázať na ust. § 39 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je neplatný právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa priči dobrým mravom.

25. Ust. § 39 Občianskeho zákonníka za neplatný považuje i právny úkon priečiaci sa dobrým mravom. Ide o neplatnosť absolútnu, ktorá nastáva priamo zo zákona a pôsobí od začiatku voči každému. Platnosť či neplatnosť správneho úkonu sa posudzuje so zreteľom na okolnosti daného prípadu v okamihu, keď k právnemu úkonu došlo. V prípade nedovolenosti právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi táto nedovolenosť musí existovať v čase vzniku právneho úkonu, teda v prejednávanej veci v čase uzatvorenia darovacej zmluvy zo dňa 23.07.2004 medzi žalobkyňou a jej dcérou T. L.. V konaní pritom nebolo ničím právne významným preukázané, aby dôvod neplatnosti darovacej zmluvy zo dňa 23.07.2004, spočívajúci v nedovolenosti tohto právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi, bol daný v momente uzatvorenia darovacej zmluvy.

26. Žalobkyňa v podanej žalobe za prvý konflikt medzi ňou a žalovaným označila zrezanie troch stromov, ku ktorému došlo v roku 2005 po nasťahovaní sa žalovaného a dcéry žalobkyne T. L. do rodinného domu. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že išlo iba o konflikt medzi žalobkyňou a žalovaným a nie aj jej dcérou T. L.. K ďalším konfliktom, ktorých sa zúčastnila i dcéra žalobkyne, došlo po smrti syna žalobkyne Y., zomrelého dňa 14.09.2007. K výraznému zhoršeniu vzťahov medzi žalobkyňou, žalovaným a T. L. tak došlo až po uplynutí troch rokov od uzavretia darovacej zmluvy zo dňa 23.07.2004.

27. Nevhodné správanie sa dcéry žalobkyne po darovaní nehnuteľnosti nie je možné považovať za dôvod umožňujúci domáhať sa určenia vlastníckeho práva k darovaným nehnuteľnostiam z dôvodu neplatnosti darovacej zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka), a to preto, lebo takéto konanie mohlo byť postihnuté iba sankciou vyplývajúcou z ust. § 630 Občianskeho zákonníka. Uvedené ustanovenie umožňuje darcovi domáhať sa vrátenia na daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy. Dobrými mravmi treba rozumieť pravidlá morálneho charakteru všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie. Účelom ust. § 630 Občianskeho zákonníka je umožniť vyvodenie zodpovednosti za porušenie morálnych pravidiel správania ako súhrnu určitých etických a kultúrnych noriem v spoločnosti všeobecne uznávaných. Vrátenie daru v zmysle tohto ustanovenia, pri splnení podmienok v ňom uvedených, je v podstate sankciou obdarovaného za jeho správanie sa voči darcovi spôsobom hrubo porušujúcim tieto morálne pravidlá.

28. Možnosť žalobkyne domáhať sa vrátenia daru zostala zachovaná i po tom, čo jej dcéra T. L. zmluvou zo dňa 25.08.2008 darovala nehnuteľnosti tvoriace predmet tohto sporu žalovanému. Žalobkyňa túto možnosť využila v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 21C18/2011. V dôsledku späťvzatia žaloby zo strany žalobkyne Okresný súd Humenné uznesením zo dňa 29.03.2011 č. k. 21C18/2011-73 konanie zastavil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 12.04.2011.

29. Čo sa týka spôsobu vrátenia daru tento je potrebné pri nedostatku výslovnej zákonnej úpravy posudzovať analogicky podľa ustanovení upravujúcich vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 458 Občianskeho zákonníka). Obdarovaný je povinný vydať vec darcovi a v prípade, keď vec nemá, napríklad preto, lebo už neexistuje alebo ju previedol na inú osobu, je povinný poskytnúť darcovi peňažnú náhradu.

30. Pokiaľ ide o záväzok prevzatý dcérou žalobkyne zabezpečiť žalobkyňi primerané zaopatrenie v prípade potreby, v čase choroby a v starobe, tento záväzok ju neobmedzoval v realizácii vlastníckych práv nadobudnutých darovacou zmluvou zo dňa 23.07.2004 vyplývajúcich z ust. § 123 Občianskeho zákonníka. V súlade s týmto ustanovením vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Darovaním sporných nehnuteľností žalovanému zmluvou zo dňa 25.08.2008 dcéra žalobkyne len využila svoje oprávnenie

s nehnuteľnosťami, vlastníckym právom jej patriacimi, nakladať. Využitie tohto oprávnenia nemožno považovať za konanie odporujúce dobrým mravom.

31. Čo sa týka darovacej zmluvy zo dňa 25.08.2008, túto v pozícii darcu uzatvárala dcéra žalobkyne T. L.. Preto len T. L. bola oprávnená domáhať sa vrátenia daru od žalovaného, čo aj urobila v konaní vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 7C175/2016. V tomto konaní dcéra žalobkyne úspešná nebola a jej žaloba o vrátenie daru bola právoplatne zamietnutá rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 26.03.2018 č. k. 7C/175/2016-161.

32. Vo veci nie je možné stotožniť sa s tvrdením žalobkyne, podľa ktorého požiadavka primeraného zaopatrenia bola obsiahnutá v darovacej zmluve. Táto požiadavka je obsiahnutá v inom právnom úkone, a to v dohode o zriadení vecného bremena. Notárska zápisnica spísaná dňa 23.07.2004 totiž neobsahovala len darovaciu zmluvu, ale aj dohodu o zriadení vecného bremena, čo priamo vyplýva z článku III. notárskej zápisnice.

33. S prihladením na uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok ako vecne správny potvrdil.

34. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia bola skutočnosť, že žalovanému v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

35. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).